

Кузьмич-Походенко А.С.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВІДОБРАЖЕННЯ У «ЗАПИСКАХ УКРАЇНСЬКОГО САМАШЕДШОГО» ОСОБИСТІСНО ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ АВТОРА ЯК ОЗНАКА ПУБЛІЦИСТИЧНОСТІ РОМАНУ

Незважаючи на те, що «Записки українського самашедшого» (далі – «Записки...») – це перший обсяжний прозовий роман Ліни Костенко, крім того, написаний від імені чоловіка, текст твору наповнений промовистими авторськими особистісно психологічними особливостями (темперамент, рівень інтелекту, мислення, манера написання). За допомогою аналізу авторських фраз із «Записок...» відображається «присутність» Ліни Костенко у тексті. Виявляється вона насамперед через ліричного героя роману. Про це ж ідеться у рецензії М. Карасьова на «Записки...»: «Герой для цього різновиду літератури не головне; героєм часто виступає сам автор...» [1].

Найперше темперамент письменниці у тексті роману засвідчує те, на яких проблемах авторка акцентувала: убивство Г. Гонгадзе, Помаранчева революція, Чорнобиль. Це теми, не тільки актуальні для українського соціуму, це – те, що неприпустимо оминати свідомому громадянинуві, з чим категорично не можна змиритися. Убивство журналіста, фальсифікація виборів, відчуження частини культурно-історичної спадщини українського народу – теми-зауваження, виклики, теми-протистояння.

На думку Володимира Панченка, «...варто говорити про стан і якість нації. І Хронікер постійно саме про це й розмірковує, шукаючи відповідей на прокляті українські питання. І ті його рефлексії й роздуми визначають основний публіцистичний стрижень роману» [2]. Ліна Костенко завжди вирізнялася чіткою суспільною позицією, незламністю переконань, боротьбою за справедливість. І тоді, коли увійшла до когорти шістдесятників, оповилася творчою мовчанкою на 16 років, і коли відмовлялася від нагород високопосадовців. У тексті роману «Записки...» наскрізні теми насамперед підтверджують темперамент Ліни Костенко. Адже фрази у тексті, не об'єднані чіткою послідовністю, інтертекстуально належать до основних тем.

Парадоксально, але така фрагментарність утворює цілісність сприйняття. Попри різноманіття фактів, потік інформації, у «Записках...» вирізняються засадничі проблеми, про які не можна забути, їх треба занотувати, відобразити. Наскрізність зафіксованих у тексті роману-міксу проблем обумовлена авторськими особистісними переживаннями. Ліна Костенко порушувала ці проблеми і до опублікування «Записок...». Приміром, Чорнобильська катастрофа – одна з провідних тем творчості української авторки. Чимало рядків із поезії Ліни Костенко стали крилатими: «Життя іде – і все без коректур...», «І все на світі треба пережити...», «Ще слів нема. Поезія вже є...», «Не говори печальними очима...», «О, не взискуй гірко меду слави!»,

«Це – голос наш. Це – пісня. Це – душа», «Немає часу на поразку», «Ще не було епохи для поетів, але були поети для епох!» та ін.

Здавалося б, у скупому рядку – влучність, простота і неохопна сутність. «Записки...» Ліни Костенко теж містять низку фраз, що за лаконічністю і актуальністю претендують на крилатість: «В кожному поколінні є свої антиподи»; «Час – великий карикатурист» [3, с. 90]; «Диктат приматів. Куди подітись людині?!» [3, с. 95]; «Купідон стріляв не в геніталії, а в серце» [3, с. 115]; «Українці з поляками – це гримуча суміш» [3, с. 111]; «У кожній нації є від чого збожеволіти» [3, с. 118]; «Людство впевнено йде до своєї катастрофи» [3, с. 149]; «Людям не те що позакладало вуха – людям позакладало душі» [3, с. 222]. Ці та вислови з поезії об'єднує авторський рівень інтелекту, вміння влучно і стисло зазначити про актуальне. Короткі речення авторства Ліни Костенко багаті сутністю і мораллю, незважаючи на те, чи то поезія, чи проза.

У «Записках...» головний герой – медіатор між Ліною Костенко і читачем. Водночас він – дзеркало авторських думок та ідей. Його словами промовляє письменниця. Зважаючи на те, що оповідач роману коментує реальні події і факти, можемо припустити, що він – генератор авторських висловлювань щодо важливих суспільних проблем. На думку М. Карасьова, «...як це маємо в Ліни Костенко, автор – всередині свого героя. Головна особливість такої літератури – в емоційній авторській реакції на оточуючу дійсність...треба говорити про викладену письменником суть речей, як глибоко він цю суть бачить і наскільки майстерно передає» [1].

Можемо підсумувати, що «Записки...» містить чимало виявів авторських особистісно психологічних особливостей (темперамент, рівень інтелекту, мислення, манера написання), що сприяє обґрунтуванню у романі-міксі Ліни Костенко ознаки публіцистичності.

Список використаних джерел:

1. Карасьов М. Генії та їхні божевільні / Михайло Карасьов // Поетичні майстерні. – 04.05.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://maysterni.com/publication.php?id=61067#comments>
2. Панченко В. Особливості національного божевілья / Володимир Панченко // ЛітАкцент. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://litakcent.com/2010/12/23/osoblyvosti-nacionalnoho-bozhevillja/#respond>
3. Костенко Л. Записки українського самашедшого / Ліна Костенко. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. – 416 с.